

הַלְכוּת תַּפְלִין סִימָן דָּר דָּה לֹו

להניחו בכיס תפלין, אלא יעשה שני כיסין וסימן לכל כיס, שלא יתן של זה בזה:

לה דין מנן השיטין, וכו סעיף אחר:

א. ^(א) "נהגו ^(ב) במנן השיטין לכתב בשל יד שבעה שיטין בכל פרשה ובשל ראש ארבעה שיטין, ^(ג) ואם שנה לא פסל:

לו דקדוק בתיבתו, וכו ג' סעיפים:

א. "צריך לדקדק ^(א) בכתיבת האותיות, שלא תשתנה ^(ב) ^(ג) צורת שום אחת מהן ולא תדמה

שערי תשובה

אמת שהארץ לקאר שיתכל לעשות רצונות תפלין של רש"י ולהתנות שלכשיקצה יוכל להסירם משם ולהלותם בתפלין של רבנו פס וכן להפך ע"ן שם, דלא פורכי נעם, ומשמע מה דקרא ברצונות אכל בקרשית ובתמים לא מהני תנאי ובברכי יוסף הביא מרדכי' בתשובה כתב די שכתב שהורה לעשות משל רבנו פס תפלין דרש"י, והראו לו בחלומו שלא קזה הורה ולכן חזר. וכן נראה וזולת כזה לגאונים הסבורים שהתפלין פשרים כו', וכתב דמפל שפן לפי מה שכתבו חכמי האמת שתפלין דרבנו פס בחינה עליתה מרש"י רצוי אסור שמוריד מקדשן, ולפי זה יש טהרין להניח שני ראשי רש"י ורבנו פס בכיס אחד ושני ידות בכיס אחר דמכניהו קדושים, ולא כמו שכתב מן שחזקתו חל, ע"ן שם. תראה דקאי אאותן שנהגו להניח השני ידות בפנים אחד בחד וכן כתב בסידן מב הטעם דהרי לה דהתנה וכו', דהרי הני שני ראשים תדיר יחד זה אצל זה והמקבילים כתבו דאלו דברי אלקים חיים כו ע"ן שם, ומפל מקום נראה דגם הם אין להם לעשות פן דלא ילתי לאתלותי וילבש מה למעלה למטה. וכן בעשרת וקנים שאין לעשות סימנים של אהיות בטפן

של תפלין להפיר בין של רש"י לשל רבנו פס וז"ל. וכן בלבוש ובש"י שאסור להניח שני ידות תפלין יחד מומין אחד של רש"י או של רבנו פס משום בל תוסיף:

• צורת. ע"ן באר הט"ב. וכתב הגר"י יוסף בשם מנ"מ בן חביב בעל גט פשוט בהשויבותי כתב די, תפלין מכתב אשכנזי דרש שני בצורת אותיות באשורית בין בני אשכנז לבני ספרד, התפלין

באור הלכה

והלא לפי המבאר שם באחרונים אין מתיר רק לתוריד מתמורה לקהל אכל לא לחל, דהומנה לגוף הקדשה מלתא הוא, וכתא הלא המתיר הנה בעצמו סבירא לה לקמן דזה הוא בכלל הורדה לחל. גם מה שכתב אחר כך, ואפילו אם התנה עליהם וכו' דמקדש לחל וכו', ע"ן בשערי תשובה דמסיר דקרצויות מהני תנאי, ודאז פשוט, דהם רק תשמישי קדשה, ומהני תנאי בזה לתורידן לחל, וכדלקמן בסימן מב סעיף ג. ואפילו בכתים ופרשיות לעניות דעתך יש לעין כזה, דהלא בקלה שנתעבד לשם פרשיות, ודאז הומנה לגוף הקדשה ואסור לתורידו לחל, הוכחתה לקמן בסימן מב דיתכל לכתב עליו שאר דברי תורה משום דיש כזה על ד"י זה על כל פנים קצת קדשה, והכי גמי בענגנו, הלא גם עתה אף דאין על הפרשיות קדשת תפלין על כל פנים קדשה יש כזה, והכי גמי הכתים הם תשמישים לקדשה, ואם פן להני תנאי. ואין התשובה כד' לע"ן כה. ואפשר דיש להקל על ד"י תנאי בשל ראש דרבנו פס לרש"י אם אין לו פרשיות אחרים, וצריך עיון. עוד כתבתי בשם פרי מגדים, דאם מצא רצועה וכו', והשמיטה תשובות ד אלהו שמוכא בכאר היטב, שפונמנו רכא של רש"י, ועוד ע"ן בספר פתחי תשובה מה שכתב על זה. ולפי שדברי הפרד מגדים מוקשי ההקנה אמרתי להעתיקו פה, זה לשונו, אם מצא של ד' נטות סופר, ודור לומר גם מן או של ראש ורצועה בלא פרשיות, וספק שמא של רבנו פס, שפיר להניח פרשיות של רש"י ספק ספקא ורכא של רש"י ומעלין בקדש, ואנן בקיאינ ורש"י עקר. ועבוד צריך גם ברצועות מחל לקדש, והכן, עד כאן לשונו. הנה מה שכתב ספק ספקא, פשוט דשמא הם של רש"י ושמא של רש"י עקר, אף דמשום זה הטעם לכו הנה מתיר להניחו גם לשל רבנו פס, או דשמא של שניהם אסור, דהספקות הם סותרות אהדדי, ולכן סס. דרכא ואנן בקיאינ ורש"י עקר. אף סוף דבריך נפלאים הם, דבעבוד אין שדך שמא עבדן לשם תפלין דרש"י או דרבנו פס, ודלא העבוד הוא סתמא לשמא, ונראה לעניות דעתי דזכונתו הוא, דלקמן בסימן לט סעיף ט איתא דאם לקח תפלין שלא מן המקמת בודק מהם שלש קציצות בתסר וזהו ד"י כזה, ולא תלשינן שמא עבד המוכרן שלא לשמן, דהכל בקיאינ עבוד לשמא, הלא בעבוד הכתים והרצועות אין נוכל לאמר שהכל בקיאינ ומה כזה, דהלא יש כזה מחלוקת בין הפוסקים וכדלעיל בסימן לג, ואם פן שמא אותו שצאכד ממנו עשה הכתים או הרצועות בלא עבוד לשמא, ואם פן הוא מעלה עתה מחל לקדש כלי הומנה מעלתא דעבוד, ומה דמתיר המכיר לקח תפלין דמשמע אף עם רצועות, דוקא בנמניהם שהנה דידע אם צריך עבוד או לא, ואין הכי נמי דבמננו אם לוקח ממי שאינו מקמת צריך לדפש מחמוכר אם הנה בהכתים ורצועות עבוד לשמא, מה שאין פן בענגנו דאירי במציאתה, וזהו הנראה לעניות דעתי ככונתו. ובאמת צריך עיון גדול כזה במננו ברצועה תמצאות. דשמא קן נשתחרר לשמא ולא נעכדה לשמא, דהרבה יש שמקלין בזה ושלא כדון הוא, וכמו שכתב השערי תשובה לעיל בסימן לג, וע"ן שם כמה שכתבנו שם. ומה שכתבתי אם נודמן וכו', פרי מגדים:

באר היטב והפרשיות משל רש"י לרבנו פס או איפכא, דרבי נעם חלק ארז חיים סימן ג וכן כתבו הרדב"י והרמ"ע סימן לו. ואם לא הניחם ארם מעולם עליו לשם מצות תפלין דיתל להחליפם. ואם התנה עליהן מעקרא להחליפן בשתירה לא מהני תנאי כיון שפרנם על פי דעת אחר והניחם אפלו פעם אחת לשם מצות תפלין לרעה ורבנו פס או רש"י אסור להחליפם אחר כך אפלו התנה עליהם מתחלה, דמקדש לחל לא מהני תנאי, דרבי נעם חלק ארז חיים סימן כ. אם עשאו כ"ס התפלין מתחלה להניח בו שניהם שר דתרי כאלו התנה, כגון אכרם. רצועות שנקמצא ואינם ירעים אם הם של רש"י או של רבנו פס, אם באוזה מקום נוהגים להניח שני ודוות יצטון לאתה שיקצה, ואם הוא במקום שרוב מניחים של רש"י יניחם בשל רש"י, תשובת יד אלהו סימן ה:

(6) צורת. כתב ברוך שאמר, רלמ"ר יעשה בראשה כמין יריו ולא ידיר, כגון אכרם:

של תפלין להפיר בין של רש"י לשל רבנו פס וז"ל. וכן בלבוש ובש"י שאסור להניח שני ידות תפלין יחד מומין אחד של רש"י או של רבנו פס משום בל תוסיף:

• צורת. ע"ן באר הט"ב. וכתב הגר"י יוסף בשם מנ"מ בן חביב בעל גט פשוט בהשויבותי כתב די, תפלין מכתב אשכנזי דרש שני בצורת אותיות באשורית בין בני אשכנז לבני ספרד, התפלין

משנה ברורה

חל. וממילא דאסור להתליף הכיסים, וכל שכן הכתים והרצועות והפרשיות. משל רש"י לרבנו פס או איפכא. ואם לא הניחם אדם מעולם עליו לשם מצות תפלין, יוכל להתליפם. ואם הניחן אדם עליו אפלו פעם אחת לשם מצות תפלין, והיו מסדרין על פי דעת אחד מהם, רבנו פס או רש"י, אסור להתליפן שוב אחר כך, ואפילו אם התנה עליהן מעקרא להתליפן כשיקצה, לא מהני, דמקדש לחל לא מהני תנאי (אחוזים). כתב הפרד מגדים דאם מצא רצועות ואינו יודע אם הם של רש"י או של רבנו פס, יוכל להניחם לפרשיות של רש"י, דרכא מניחין של רש"י, ואנן סבירא לן גם פן דרש"י עקר, ומעלין בקדש. וע"ן בבאר היטב ובבאור הלכה. ויש מן האחרונים שמקלין יותר. דלדין דסוכרין דרש"י עקר ונכ"ל, יוכל להתליף ולשל רצועה משל רבנו פס לרש"י כשאין לו אחרת, אכל משל רש"י לרבנו פס אסור לשל בכל גווי. ואם נודמן שהוציא איש של רבנו פס תחלה, יעבירם, כי לדין רש"י עקר ולא הוי כזה. אם מעבירין על המצות, ואף על פי פן לכתחלה יתיר שלא יכא לכה. בחל המוצד אין להניח של רבנו פס, ובתשעה כאב למנהי יניחם הרוצה:

א (א) נהגו. על פי השכלה כד סופרים, איש מפי איש (טור): **(ב) במנן השיטין.** וכן יש קבלה בידם בענין התחלת ראשי השורות בשל יד ובשל ראש, כמבאר בטור ובבית יוסף, וסופרים כהיום אין מדקדקין בתחלת ראשי השורות ומשנים באשר צדמן להם. והרובה לדקדק, לא ימשך אותיות או יקצר הרבה כדי לבון ראשי השורות. כי אין נוי לתפלין, אכל מעט ראשי (פרי מגדים): **(ג) ואם שנה.** בין בשל יד ובין בשל ראש. ואם אין לו לשל יד רק קלה קצר וארך שאין יכול לכתב עליו שבע שיטין אם לא שכתב בתיבה דשה מאד, נראה דטוב יותר לשנות מנן השיטין, ע"ן במדרכי בהלכות קטנות סוף הלכות תפלין, והוכח לעיל סימן לב, דבכלל זה אלי ואנאנו לכתב בתיבה גסה במקצת, שלא יהיו נמתקין מתרה. ובאמת אנו רואין בהוש דבכתובות הדקות שרגליו אינה סופרים כהיום בצנותותיו הרבים מצוי כמה וכמה קלוקלים גם בתחלת בתיבתן, שלא נכתבו כדינן מתמת דקותן, וברפם תסר כמה וכמה תגין דשעטנ"ג וצ"ח דהוא מדינא דגמרא, ויש מהראשונים שמחמירין בזה אפלו בדיעבד. ולומר נפשו לא יכנה פרשיות כאלה בתוך תפלין, אם לא שיקדק אותם מתחלה היטב היטב וידע מי כתב הפרשיות, דפרשיות כאלו מצוי מאד דכותביהן הם עדין נערים שלא ידעו כלל דיני בתיבת סת"ם:

א (א) בכתובת. והוא הדין אם נשתנה האות מצורתה אחר הכתיבה על ידי נקב או קרע או טשטוש דפסול וכדלעיל בסימן לב: **(ב) צורת.**

^[1] לוח עמוד הידוע: יום ג יב אלול תשסב   יום ד יז אב תשסד   יום ה כב תמוז תשעב   יום ו כט סיון תשעד   שביח ה סיון תשסב